

Briselē, 22.1.2014.
COM(2014) 14 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Eiropas rūpniecības atdzimšana

{SWD(2014) 14 final}

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Eiropas rūpniecības atdzimšana

1. IEVADS

Eiropas Savienība pamazām atgūstas no līdz šim ilgākās recesijas. 2013. gada trešajā ceturksnī ES28 IKP pieauga par 0,2 %. Uzņēmējdarbības vidē valdošais noskaņojums un uzticības rādītāji liecina, ka strukturālās reformas, makroekonomikas pārvaldības uzlabojumi un pasākumi finanšu sektorā ir stabilizējuši Eiropas ekonomiku. ES ir uz pareizā ceļa, tomēr turpmākās atgūšanās prognozes ir pieticīgas: saskaņā ar Komisijas aplēsēm ES28 IKP 2014. gadā pieaugs par 1,4 % un bezdarba līmenis nākamo divu gadu laikā pietuvosies 11 %. **Tāpēc par Komisijas un ES dalībvalstu prioritāti ir kļuvusi izaugsmes un konkurētspējas veicināšana, lai atbalstītu un stiprinātu ekonomikas atgūšanos un sasniegtu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus.**

Krīze ir apliecinājusi, cik būtiska ir reālā ekonomika un attīstīta rūpniecība. Rūpniecības mijiedarbība ar pārējo Eiropas ekonomikas struktūru neaprobežojas ar ražošanu, bet ietver plašu darbību klāstu – no izejvielu ieguves līdz uzņēmējdarbības pakalpojumiem (piem., loģistika), patērētājiem sniegtiem pakalpojumiem (piem., pēc ilglietojamu preču pārdošanas) vai tūrismam. Rūpnieciskās darbības ir ietvertas vērtību ķēdēs, kas kļūst arvien pilnīgākas un sarežģītākas un savieno vadošos uzņēmumus un mazos un vidējos uzņēmumus (MVU) dažādos sektoros un valstīs.

Rūpniecisko darbību **ekonomiskā nozīme** ir daudz lielāka, nekā to atspoguļo IKP daļa, ko veido ražošanas nozare. Rūpniecība veido vairāk nekā 80 % no Eiropas eksporta apjoma un 80 % no privātās pētniecības un inovācijas. Gandrīz katrs ceturtais privātajā sektorā nodarbinātais strādā rūpniecības nozarē un bieži ir augsti kvalificēts, savukārt katra papildu darbavieta ražošanas nozarē rada 0,5-2 darba vietas citās nozarēs¹. **Komisija uzskata, ka spēcīgai rūpnieciskai bāzei būs izšķiroša nozīme Eiropas ekonomikas atveseļošanā un konkurences veicināšanā.**

Kopumā ES rūpniecības nozare ir apliecinājusi savu noturību pret ekonomisko krīzi. Tā ir pasaules ilgtspējīgākā nozare, kas saražoto preču tirdzniecībā rada 365 miljardu euro pārpalikumu (t. i., 1 miljardu euro dienā),² ko galvenokārt veido augsto tehnoloģiju un vidējā līmeņa tehnoloģiju sektori. Tajos ietvertas tādas nozares kā autobūve, mašīnas un iekārtas,

---

¹ Rueda-Cantuche, José M.^a, Sousa, N^b., Andreoni, V^a. and Arto, I^a. "The Single Market as an engine for employment growth through the external trade", Joint Research centre, IPTS, Seville, 2012. Šajā paziņojumā ražošana attiecas uz NACE 2. redakcijas C iedaļu un 10.–33. nodaļu. Rūpniecība attiecas uz plašāku darbību kopumu, tostarp ieguves rūpniecību un karjeru izstrādi, un darbībām enerģētikas jomā.

² Aplēses, pamatojoties uz Eurostat tirdzniecības statistiku. Šis skaitlis attiecas tikai uz ražotiem izstrādājumiem, un tāpēc tajā nav ietvertas enerģijas resursu un izejvielu tirdzniecības plūsmas, kas ir jomas, kurās ES tirdzniecības bilance ir negatīva.

farmācijas izstrādājumi, ķīmiskās vielas, aeronautika, kosmos un radošā industrija, kā arī augstākās kvalitātes preces daudzos citos sektoros, tostarp pārtikas nozarē.

Tomēr krīzes sekas ir nopietnas: kopš 2008. gada darbu ražošanas nozarē zaudējuši 3,5 miljoni cilvēku, ražošanas daļa IKP pagājušā gadā samazinājusies no 15,4 % līdz 15,1 %³ un ES ražīguma rādītāji turpina pasliktināties salīdzinājumā ar konkurentu rādītājiem.

Divos nesen izstrādātos Komisijas ziņojumos⁴ ir noteiktas vairākas nepilnības, kas kavē izaugsmi. Tā kā **iekšējais pieprasījums** joprojām ir zems, tiek negatīvi ietekmēti Eiropas uzņēmumu vietējie tirgi un ES iekšējā tirdzniecība nevar uzņemt apgriezienus pēc krīzes. ES **uzņēmējdarbības vide** kopumā ir uzlabojusies, taču progress joprojām nav vienmērīgs. Neelastīga administratīvā un normatīvā vide, atsevišķu darba tirgu nespēja pielāgoties un vāja integrācija iekšējā tirgū joprojām ierobežo uzņēmumu, jo īpaši MVU, izaugsmes iespējas. **Ieguldījumi pētniecībā un inovācijā** aizvien nav pietiekami, tāpēc tiek kavēta rūpnieciskās bāzes modernizācija un pasliktināta ES konkurētspēja nākotnē. ES uzņēmumi saskaras ar augstākām enerģijas cenām nekā vairums to vadošo konkurentu⁵, un tiem ir sarežģīti iegūt rentablu **pieeju galvenajiem ražošanas faktoriem**, piemēram, izejvielām, kvalificētam darbspēkam un finanšu līdzekļiem.

Nemot vērā visu iepriekš minēto, Komisija tiecas iedibināt integrētas rūpniecības politikas pieeju, kā izklāstīts 2010. un 2012. gada paziņojumos par rūpniecības politiku⁶, un Eiropas pusgada ietvaros ir nākusi klajā ar izaugsmi veicinošiem ieteikumiem dalībvalstīm. Šīs politikas pieejas **pilnīga īstenošana** Eiropas un valstu līmenī ir svarīga, lai nākotnē nodrošinātu konkurētspēju un palielinātu izaugsmes iespējas. Lai politikas darbības būtu efektīvas, tām jābūt labi koordinētām un konsekventām gan reģionālā, gan ES līmenī.

Šis paziņojums ir Komisijas ieguldījums Eiropadomes debatēs par rūpniecības politiku, un **tajā noteiktas Komisijas prioritātes attiecībā uz rūpniecības politiku**. Tajā izmantots gada izaugsmes pētījums, sniegts pārskats par darbībām, kas jau ir veiktas, un piedāvātas jaunas darbības, kas varētu paātrināt šo prioritāšu īstenošanu. **Tas parāda, ka rūpniecības politika un citas ES politikas jomas pakāpeniski kļūst arvien integrētākas, kā norādīts 2010. gada paziņojumā par rūpniecības politikas pamatiniciatīvu, un skaidro, kāpēc šis**

³ Lai gan atsevišķās valstīs (Slovākijā, Lietuvā, Austrijā, Vācijā un Nīderlandē) ražošanas daļa IKP kopš 2007. gada ir augusi, pārējās valstīs tā ir samazinājusies.

⁴ 2013. gada ziņojums par Eiropas konkurētspēju *Towards knowledge-driven Reindustrialisation*, pieejams http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/competitiveness-analysis/european-competitiveness-report/files/eu-2013-eur-comp-rep_en.pdf, un *Member states Competitiveness Performance and Implementation of EU Industrial Policy*, pieejams http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/monitoring-member-states/files/scoreboard-2013_en.pdf.

⁵ Attiecībā uz elektrību un gāzi cenu starpība ar ārējiem konkurentiem (izņemot Japānu) pieaug.

⁶ COM(2012) 582 *final* "Spēcīgāka Eiropas rūpniecība izaugsmei un ekonomikas atveseļošanai" (10.10.2012.) un COM(2010) 614 galīgā redakcija "Integrēta rūpniecības politika globalizācijas laikmetam: prioritāte konkurētspējai un ilgtspējai" (28.10.2010.). Atsevišķas dalībvalstis, tostarp Francija, Spānija, Vācija un Apvienotā Karaliste, beidzamajos gados ražošanas politikas vai stratēģijas ir noteikušas arī valsts un reģionālā līmenī.

iekļaušanas process jāturpina. Šajā paziņojumā ir uzsvērtā nozīme, kāda ir rūpniecības politikas pilnīgai un rezultatīvai īstenošanai ES, un pausts nolūks to veicināt.

Tiks īstenotas reformas konkurētspējas uzlabošanai, un šajā procesā izšķiroša nozīme būs dalībvalstīm. Lai šo reformu īstenošana būtu efektīvāka, ļoti noderīga var būt tādu jaunu instrumentu izstrāde kā partnerības izaugsmei, nodarbinātībai un konkurētspējai⁷.

2. INTEGRĒTS UN VIENOTS EIROPAS TIRGUS: UZNĒMUMIEM UN RAŽOŠANAI LABVĒLĪGAS VIDES RADĪŠANA

Iekšējais tirgus joprojām ir ES ekonomisko panākumu pamatelements. 20. gadsimta 80. gadu vidū iekšējais tirgus mainīja situāciju Eiropas ekonomikā, un pēc krīzes iekšējam tirgum atkal var būt noteicoša loma ES ekonomikas atveseļošanā, padarot ES uzņēmējdarbības vidi labvēlīgāku preču ražošanai un pakalpojumu sniegšanai.

Iekšējais tirgus ES uzņēmumiem nodrošina lielu vietējo tirgu, veicina ražīguma uzlabošanos, samazinot resursu izmaksas, ļauj izmantot efektīvus uzņēmējdarbības procesus un palielina ieguvumus no ieguldījumiem inovācijās. Tomēr iekšējam tirgum piemīt ievērojams izaugsmes potenciāls, un iekšējā tirgus noteikumu vienkāršošana var uzlabot ekonomikas efektivitāti. Iekšējā tirgus padziļināšana var paātrināt tehnoloģiskās izmaiņas. Lai palielinātu ražīgumu, ES uzņēmumus ir svarīgi integrēt reģionālās un globālās vērtību ķēdēs. Pareizi un savlaicīgi izstrādāti Eiropas standarti paātrinās inovāciju izplatību, un jaunradī un inovāciju rosinās arī ES reformas intelektuālā īpašuma tiesību jomā. Tomēr, lai iekšējā tirgus iespējas varētu izmantot pilnībā, ir jānodrošina labāka infrastruktūras tīklu integrācija, labāk jāīsteno un jāvienkāršo noteikumi par precēm un pakalpojumiem, kā arī ir nepieciešams paredzams un stabils tiesiskais regulējums, kas apvienots ar mūsdienīgu un efektīvu valsts pārvaldi.

2.1. Tīklu integrēšana: informācijas tīkli, enerģētika un transports

Iekšējā tirgus nevainojama darbība nav iespējama bez integrētas infrastruktūras. II vienotā tirgus aktā piedāvātas četras darbības jūras, gaisa un dzelzceļa transporta attīstībai, kā arī iniciatīva trešās enerģētikas tiesību aktu paketes īstenošanas un piemērošanas uzlabošanai, lai liberalizētu un integrētu Eiropas enerģētikas tirgus. Komisija 2013. gada sākumā ierosināja Ceturto dzelzceļa tiesību aktu kopumu, lai atvieglotu dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumu iekļūšanu un darbību ES tirgū.⁸ Attiecībā uz jūrniecības nozari Komisija 2013. gada jūlijā

---

⁷ Šīs savstarpēji apstiprinātās līgumiskas vienošanās starp dalībvalstīm varētu sekmēt tādu būtisku rūpniecības politikas aspektu īstenošanu, kas atspoguļo ekonomikas politikas prioritātes, kuras noteiktas Eiropadomes kopīgajā analizē par ekonomisko situāciju dalībvalstīs un eurozonā, pamatojoties uz katrai valstij adresētajiem ieteikumiem.

⁸ Šis tiesību aktu kopums ir svarīgs solis ceļā uz funkcionējošas vienotas Eiropas dzelzceļa telpas izveidi, kurā dažādus īpaši pielāgotus ritošos sastāvus pamazām nomainīs standartizēti vilcieni un dzelzceļa komponenti un tiks vienkāršotas dzelzceļa ritekļu apstiprināšanas procedūras. Šo procesu atbalstīs kopuzņēmums *Shift2Rail*, apvienojot valsts un privātā sektora līdzekļus, lai paātrinātu jaunu tehnoloģiju izstrādi un ieviešanu.

nāca klajā ar plānu vienkāršot muitas formalitātes kuģiem, samazinot birokrātiju, saīsinot kavēšanos ostās un padarot nozari konkurētspējīgāku. Komisija arī veiks nepieciešamos pasākumus, lai panāktu Eiropas vienotās gaisa telpas pienākumu izpildi dalībvalstīs.⁹ **Šo iniciatīvu pieņemšana, pilnīga īstenošana un/vai ieviešana patlaban kavējas.**

Lai attīstītu iekšējo enerģētikas tirgu, visām dalībvalstīm ir pilnīgi jāīsteno tiesiskais regulējums un ir nepieciešami integrēti **enerģētikas tīkli**, kuriem būtu jāveicina konkurētspēja iekšējā tirgū un jāsamazina enerģijas izmaksas Eiropas valstīs. Ir nepieciešami ievērojami ieguldījumi Eiropas enerģētikas infrastruktūru modernizēšanai, lai savienotu “enerģijas salas”, tādējādi nodrošinot enerģijas plūsmu iekšējā tirgū un garantējot ES rūpniecībai lielāku piegāžu drošību un zemākas cenas.¹⁰

ES infrastruktūrai jāatbilst sociālajām prasībām un jāspēj pielāgoties tehnoloģiskajām izmaiņām. **Ekoloģiski tīru transportlīdzekļu un kuģu** parādīšanās ir lielākais izaicinājums ES rūpniecības nozarei, kas cenšas saglabāt savas konkurētspējas priekšrocības. Šajā jomā attīstību ietekmē gan jaunu tehnoloģiju piegāde, gan lietotājiem nepieciešamās infrastruktūras uzstādīšana. Ja tiks pieņemta ierosinātā direktīva par alternatīvo degvielu infrastruktūras ieviešanu¹¹, dalībvalstīm būs jāievieš alternatīvo degvielu infrastruktūras pārklājuma obligātais minimums, tostarp elektrotransportlīdzekļu uzlādes punkti ar saskarnēm, kas atbilst kopīgam standartam.

Komisija aicina Padomi un Eiropas Parlamentu pieņemt šo priekšlikumu 2014. gada sākumā.

Kā teikts Eiropadomes 2013. gada oktobra secinājumos, Eiropas rūpniecības atjaunināšanā liela nozīme ir digitālajiem produktiem un pakalpojumiem. Lai sniegtu atbalstu komunikācijas pakalpojumu attīstībai, Komisija 2013. gada septembrī piedāvāja vērienīgu programmu telesakaru vienotā tirgus izveidei, kuras mērķis ir veicināt ieguldījumus un veikt attiecīgus pasākumus, lai mazinātu ES regulējuma sadrumstalotību, vienlaikus sekmējot konkurētspēju platjoslas pakalpojumu sniegšanā.

⁹ Autopārvadājumu jomā tirgu būtu iespējams padarīt atvērta, labāk īstenojot noteikumus par piekļuvi tirgum. Autopārvadājumu drošības un tehnisko noteikumu saskaņošana jau ir notikusi, un ir noteikta šā sektora iespējamās liberalizācijas pakāpe ES līmenī.

¹⁰ Komisija 2013. gada 14. oktobrī pieņēma sarakstu, kurā iekļauti 248 galvenie infrastruktūras projekti, kuriem, pamatojoties uz jaunajām Eiropas energoinfrastruktūras vadlīnijām (*TEN-E*), tiks piemērotas ātrākas un efektīvākas atļauju piešķiršanas procedūras un uzlabots regulatīvais režīms. Turklāt Padome un Eiropas Parlaments 2013. gada decembrī vienojās par **Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (CEF)** izveidi. Šis fonds 33,2 miljardu euro apmērā paredzēts tam, lai finansētu Eiropas transporta, enerģētikas un digitālos tīklus un piesaistītu ieguldījumus to uzlabošanai. *CEF* palīdzēs izveidot efektīvu un videi nekaitīgu ilgtspējīgu savstarpēji savienotu tīklu visā Eiropā. 5,85 miljardi euro no *CEF* ir atvēlēti Eiropas energoinfrastruktūras projektiem, kurus paredzēts īstenot laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam, lai sekmētu tirgus integrāciju un piegāžu drošību ES enerģētikas sistēmā.

¹¹ COM(2013) 18 *final* “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par alternatīvo degvielu infrastruktūras ieviešanu” (24.1.2013.).

Papildus infrastruktūras attīstībai **informācijas un komunikācijas tehnoloģiju** konverģence ar enerģētikas un loģistikas tīkliem nozarei rada jaunas iespējas un izaicinājumus. Lielākais izaicinājums ir izvērst digitālos tīklus ar tādu drošības un elastības līmeni, kas nepieciešams, lai uzņēmumi tos varētu izmantot savā darbībā. Šo pārmaiņu ietekme jau kļūst manāma un nodrošinās jaunas tirgus iespējas, jo īpaši svarīgajām pamattehnoloģijām. Viedtīklu izvietojuma vajadzībām būs nepieciešams arī mērķim piemērots tiesiskais regulējums, kā arī atbilstošu sadarbības standartu izstrāde. ES, dalībvalstīm, reģioniem un nozarei ir nozīme uzņēmējdarbības procesu digitalizācijas veicināšanā un digitālās programmas rūpniecības dimensijas izveidē.

Kosmosa infrastruktūras un saistītās rūpniecības un pakalpojumu lietotnes piedāvā iespēju uzlabot rūpniecības konkurētspēju, sekmēt izaugsmi un radīt darba vietas. ES šajā jomā ir būtiska nozīme, jo kosmosa projektu izmaksas ir tik augstas, ka dalībvalstīm ekonomiski izdevīgāk ir apkopot ieguldījumus un kopīgi izmantot to radītās iespējas. Komisijas sadarbībā ar dalībvalstīm un specializētām organizācijām un aģentūrām (piemēram, Eiropas Kosmosa aģentūru un Eiropas Globālās navigācijas satelītu sistēmas aģentūru (*GSA*)) nākamā daudzgadu finanšu plānošanas sistēmā pilnveido tās pamatprojektu *Galileo* un *Copernicus* kosmosa infrastruktūras. Tā ierosinās noteikumus, ar kuriem tiek paredzēti tehniskie un reglamentējošie nosacījumi to komerciālai izmantošanai.

Komisija prioritārā kārtā aicina Padomi un Parlamentu pieņemt un īstenot iepriekšminētos pasākumus un tiesību aktus par informācijas, enerģētikas, transporta, kosmosa un komunikācijas tīkliem ES, pamatojoties uz Komisijas sniegtajiem priekšlikumiem.

Šīs infrastruktūras ieviešanas novēlošana negatīvi ietekmēs konkurētspēju nākotnē. Tā kā pašreizējā ekonomiskā vide nav labvēlīga ilgtermiņa ieguldījumiem, Komisija šo infrastruktūras projektu finansēšanas atvieglošanai turpinās izmantot **projektu obligācijas**.

2.2. Atvērts un integrēts preču un pakalpojumu iekšējais tirgus

Komisija I un II vienotā tirgus aktā deva jaunu stimulu tirgus integrācijai visā ES un aicina likumdevējus pieņemt tajos ietvertos priekšlikumus, jo īpaši par tādām iniciatīvām kā tirgus uzraudzības un produktu drošuma pasākumu kopums.

Komisija turpina aktīvi veicināt vienotu preču tirgu. Rūpniecības preču iekšējā tirgus pārskatā norādīts, ka rūpniecības preču iekšējais tirgus ir mērķim atbilstošs¹². Rūpniecībai ir nākusi par labu tās attīstība, kā arī tas, ka laika gaitā ir palielinājusies ES iekšējā tirdzniecība ar rūpnieciski ražotām precēm.

---

¹² Komisijas Paziņojums COM(2014) 25 *final* "Rūpniecisko izstrādājumu iekšējā tirgus redzējums" (22.1.2014.).

Iniciatīvā “Videi nekaitīgu ražošanu vienotais tirgus” ir piedāvāts darbību kopums ar šo produktu brīvu apriti saistītu problēmu pārvarēšanai.¹³ Tomēr, ja dalībvalstis neveiks turpmākus pasākumus regulējuma īstenošanas pasākumus, uzņēmumi turpinās saskarties ar nevajadzīgi augstām izmaksām un izmaksu atšķirībām, kas varētu pieaugt. Komisija nodrošinās, ka tiek īstenota saskaņošana un, pirmkārt un galvenokārt, **koncentrēties uz esošā tiesiskā regulējuma īstenošanu un piemērošanu**, kā arī sekmēs MVU dalību iekšējā tirgū.

Paziņojumā “Rūpniecisko izstrādājumu iekšējā tirgus redzējums” izklāstītas darbības iekšējā tirgus integrācijas uzlabošanai, pamatojoties uz esošā tiesiskā regulējuma racionalizēšanu. Komisija izvērtēs iespēju izstrādāt tiesību akta priekšlikumu par to, kā racionalizēt un saskaņot civiltiesiskās vai administratīvās ekonomiskās sankcijas, kas piemērojamas Savienības saskaņošanas tiesību aktu pārkāpuma gadījumā, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret visiem uzņēmumiem visā rūpniecības izstrādājumu iekšējā tirgū. Lai palielinātu atbalstu MVU iekšējā tirgū un izvērstu palīdzību attiecībā uz piekļuvi finansējumam, uzlabotu to energoefektivitāti un resursu izmantošanas efektivitāti un palielinātu MVU inovāciju pārvaldības spēju, tiks pastiprināts Eiropas Biznesa atbalsta tīkls.

Nozares ietvaros notiek tirdzniecība gan ar precēm, gan pakalpojumiem. Eiropas rūpniecības konkurētspējas interesēs ir Pakalpojumu direktīvas pilnīga īstenošana. Ir skaidri redzams, ka integrācijas līmenis preču un pakalpojumu tirgos ir nevienlīdzīgs, un, lai nozari varētu efektīvi modernizēt, ir **jāuzlabo pakalpojumu iekšējā tirgus darbība**.¹⁴

Daudz kas jau ir padarīts, taču dalībvalstīm joprojām jāīsteno reformas un jāapstiprina iekšējā tirgus noteikumu īstenošana atsevišķās jomās. Eiropas Komisija jau 2012. gada ziņojumā¹⁵ aicināja dalībvalstis pielikt papildu pūles, lai nodrošinātu Pakalpojumu direktīvas tālejošu īstenošanu. Pakalpojumu direktīvas pilnīga īstenošana ievērojami uzlabotu iekšējā tirgus darbības stabilitāti, jo īpaši attiecībā uz mazajiem un vidējiem uzņēmumiem un patērētājiem. Veicinot konkurētspēju, varētu panākt papildu kopējo ekonomisko ieguvumu, kas pielīdzināms 2,6 % no ES IKP. Progress tiek uzraudzīts Eiropas pusgada ietvaros, un Komisija ir sākusi dialogu ar dalībvalstīm, lai izpildītu politiski saskaņotus mērķus.

Rūpniecības konkurētspējai par labu nāktu integrētāks pakalpojumu, jo īpaši uzņēmējdarbības pakalpojumu, iekšējais tirgus, kas veido 12 % no ES pievienotās vērtības. Tas ir labs piemērs tam, ka pastāv jomas, kurās rūpniecības konkurētspējas racionalizēšana var sekmēt kopējās ES ekonomikas konkurētspējas palielināšanos. Uzņēmējdarbības pakalpojumi būtu pienācīgi jāņem vērā rūpniecības politikas stratēģiju izstrādē un īstenošanā. Pamatojoties uz 2012. gada

¹³ Šī iniciatīva piedāvā kopējas metodes, ar kurām mērīt izstrādājumu un organizāciju ekoloģiskos raksturlielumus. Salīdzināma un uzticama vides informācija par izstrādājumiem atvieglos šo preču tirgu integrēšanu visā ES.

¹⁴ Ziņojums par vienotā tirgus integrāciju <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0785:FIN:LV:PDF>

¹⁵ 2012. gada 8. jūnija paziņojums (COM(2012) 261 final “Partnerība jaunai pakalpojumu nozares izaugsmei 2012–2015”.

paziņojumu par rūpniecības politiku, Komisija 2013. gada sākumā izveidoja augsta līmeņa grupu uzņēmējdarbības pakalpojumu jautājumos. Komisija izskatīs nepieciešamību veikt turpmākus pasākumus, kad šī grupa sniegs savus ieteikumus 2014. gada martā.

Nesen atjauninātā **Eiropas standartizācijas sistēma** tiks stingri uzraudzīta, lai novērtētu, vai tā ir jāpielāgo strauji mainīgajai videi, lai tā arī turpmāk varētu sekmēt Eiropas stratēģisko mērķu sasniegšanu, jo īpaši rūpniecības politikas, pakalpojumu, inovācijas un tehnoloģiju attīstības jomā.

Turklāt, lai veicinātu inovāciju un jaunu tehnoloģiju izstrādi, liela nozīme ir efektīvai standartu noteikšanai un intelektuālā īpašuma (kas veido 50 % no kopējiem nemateriālajiem aktīviem ES) aizsardzībai. Komisija rūpīgi sekos sāktajām debatēm par intelektuālā īpašuma tiesību izmantojumu un nozīmi standartos un novērtēs, vai tai ir jāizstrādā šim jautājumam veltīta iniciatīva.

2.3. Uzņēmējdarbības vide, tiesiskais regulējums un valsts pārvalde ES

ES konkurētspējas pamatā vienmēr ir bijusi stabila un paredzama institucionālā vide, kvalitatīva infrastruktūra, stabila tehnisko zināšanu bāze un veselīgs un izglītots darbaspēks. Eiropa vienmēr ir uzskatīta par vietu, kas ir piemērota uzņēmējdarbības un rūpnieciskās ražošanas veikšanai, taču patlaban to sāk izkonkurēt citi pasaules reģioni.¹⁶

Tas, ka iekšējais tirgus (jo īpaši pakalpojumu jomā) nav pilnīgi integrēts, ir svarīgs faktors, kas ierobežo ražīguma pieaugumu. Kopumā Eiropa nav spējusi pietiekami labi pielāgoties mainīgiem apstākļiem. Administratīvo slogu un sarežģītā regulējuma likvidēšana notiek pārāk lēni un nevienmērīgi, un atsevišķos darba tirgos trūkst elastības. Pēc finanšu krīzes joprojām ir jūtamas saistību un aktīvu īpatsvara samazināšanas sekas, kas ietekmē uzņēmējdarbības vidē valdošo noskaņojumu un liedz ieguldījumu un jaunu kredītu piešķiršanu uzņēmumiem, tādējādi kavējot ES rūpniecības modernizēšanu.

Komisija regulāri uzrauga ES konkurētspējas rādītājus un uzņēmējdarbības vidi, jo īpaši izmantojot Eiropas pusgada procesu un dalībvalstu konkurētspējas ziņojumu saskaņā ar LESD 173. pantu. Tā kā ir jūtama strukturālo reformu ietekme, nesenie ziņojumi liecina par uzlabojumiem, taču progress dalībvalstīs joprojām nav vienmērīgs.

No 2014. gada **ziņojums par dalībvalstu konkurētspējas rādītājiem un politiku saskaņā ar LESD 173. pantu** tiks pastiprināts, lai novērtētu uzņēmējdarbības vides uzlabojumu ietekmi uz dalībvalstu faktisko konkurētspējas rādītāju uzlabošanu un skaidri sasaistītu abus

---

¹⁶ Pasaules Bankas 2008. gada ziņojumā *Doing Business* pirmo 20 valstu vidū bija astoņas dalībvalstis, no kurām trīs bija pirmajā desmitniekā. 2013. gadā pirmajā divdesmitniekā bija tikai sešas dalībvalstis, un divas no tām pirmajā desmitniekā.

šos faktoros, un tā gada ziņojumu tvērumš tiks paplašināts, ietverot tajā valsts līmenī veikto pasākumu pārraudzību, lai konkurētspējas aspektus iekļautu citās politikas jomās.¹⁷

ES līmenī Komisija turpina uzlabot tiesību aktu kvalitāti un normatīvo vidi, lai padarītu to atbilstīgāku, stabilāku un paredzamāku. **Normatīvās atbilstības un izpildes programmas (REFIT)** īstenošana un 10 lielāko normatīvo slogu (pēc uzņēmējdarbības organizāciju un ieinteresēto personu domām) pārraudzība vienkāršos ES tiesību aktus un mazinās uzņēmumiem uzlikto normatīvo slogu. Komisijas ietekmes novērtējumos par visiem lielākajiem priekšlikumiem, kuriem ir būtiska ietekme uz konkurētspēju, ir pilnībā integrēta **konkurētspējas pārbaude**. Vairākās nozarēs (tērauda, alumīnija rūpniecība) ir veikti kopējo izmaksu novērtējumi, kuri plānoti arī citās nozarēs (piem., ķīmiskā rūpniecība un ar mežsaimniecību saistītas nozares), lai *ex post* aplēstu kopējās izmaksas, ko rūpniecības nozarēm radījuši dažādu valsts un ES noteikumu virzieni. 2014. gadā tiks pabeigta tiesību aktu **atbilstīguma pārbaude** naftas pārstrādes nozarē. Nākotnē Komisija pakāpeniski veiks visaptverošus konkurētspējas un tiesiskā regulējuma pārskatus visās galvenajās rūpniecības vērtību ķēdēs, izmantojot atbilstības pārbaudes un kopējo izmaksu novērtējumus.¹⁸

Komisija aicina dalībvalstis veikt līdzīgus pasākumus valsts līmenī, lai palīdzētu nodrošināt to, ka politiskie centieni uzlabo konkurētspēju visā ES. Komisija pārraudzīs šajā jomā panāktos rezultātus.

Valsts pārvaldes pieeja privātajam sektoram visās 28 dalībvalstīs ievērojami atšķiras. Lai visas dalībvalstis varētu izmantot citu dalībvalstu pieredzi, Komisija nāks klajā ar iniciatīvu par **izaugsmi veicinošu valsts pārvaldi**, kura sniegs visaptverošu pārskatu par ES dalībvalstīs īstenotu labu praksi valsts pārvaldē, jo īpaši attiecībā uz e-pārvaldes rīkiem un publisko iepirkumu.

3. RŪPniecības modernizācija: ieguldījumi inovācijā, jaunās tehnoloģijās, ražošanas materiālajos resursos un prasmēs

Apstākļos, kad trūkst dabas un enerģijas resursu un sociālajā un vides jomā ir izvirzīti vērienīgi mērķi, ES uzņēmumi nevar konkurēt ar lētiem un nekvalitatīviem izstrādājumiem. Lai ES uzņēmumi varētu konkurēt pasaules tirgū, tiem sava darbība jāorientē uz inovāciju, ražīgumu, resursu efektīvu izmantojumu un augstu pievienoto vērtību. Eiropas salīdzinošās priekšrocības pasaules ekonomikā joprojām būs atkarīgas no precēm un pakalpojumiem ar

¹⁷ Konkurētspējas padomes 2013. gada 2.–3. decembra secinājumi.

¹⁸ Papildus tam tiks īstenotas arī citas iniciatīvas, lai atvieglotu noteikumu ieviešanu konkrētās jomās. Piemēram, tiek pārskatīti ES tiesību akti atkritumu jomā, lai šos noteikumus padarītu skaidrus un vieglāk piemērojamus un lai atvieglotu otreizējo izejvielu pārstrādi.

augstu pievienoto vērtību, vērtību ķēžu efektīvas pārvaldības un piekļuves tirgiem visā pasaulē. Tomēr ES rūpniecības konkurētspējas galvenais avots arvien būs inovācija un tehnoloģiju attīstība. Tādēļ ir jāveic papildu pasākumi, lai sasniegtu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķi tērēt 3 % no IKP pētniecībai un attīstībai.

Konkrētāk, Eiropas rūpniecības ražīguma pieauguma pamatā ir digitālās tehnoloģijas. To pārveidojošais spēks un pieaugošā ietekme visās nozarēs maina tradicionālos uzņēmējdarbības un ražošanas modeļus, un tā ietekmē rūpniecības nozarē varētu rasties daudz inovatīvu izstrādājumu un pakalpojumu. Pasaules ekonomikā ir sākusies digitalizācija, un rūpniecības politikā ir jāintegrē iespējas, ko paver jaunās tehnoloģijas, piemēram, mākoņdatošana, lielie dati un datu vērtību ķēdes attīstība, jaunas rūpnieciskās interneta lietotnes, viedās ražotnes, robotika, trīsdimensiju drukāšana un projektēšana.

3.1. Ieguldījumi inovācijā un jaunās tehnoloģijās

Kopš ekonomiskās krīzes sākšanās Eiropas rūpniecības nākotni visvairāk apdraud tas, ka ir ievērojami samazinājušies ieguldījumi inovācijās.

Komisija dalībvalstu, reģionu un nozares rīcībā ir nodevusi virkni politisku, normatīvu un finanšu instrumentu, kas paredzēti tam, lai sekmētu ieguldījumu veikšanu inovācijās. **Programma “Apvārsnis 2020”**, konkrētāk, tās sadaļa “Vadošā loma rūpniecībā”, pētniecībai un inovācijai nodrošinās gandrīz 80 miljardus euro. Tas ietver atbalstu svarīgajām pamattehnoloģijām, kas mainīs pasaules vērtību ķēdes, veicinās resursu efektīvu izmantojumu un pārstrukturēs starptautisko darbaspēka sadalījumu. Lai sekmētu pētniecības rezultātu komercializāciju, “Apvārsnis 2020” finansēs arī prototipus un demonstrējumu projektus, kas ir tuvāki tirgum nekā līdz šim. Svarīgs jaunās pamatprogrammas elements ir sadarbība ar privāto sektoru, izmantojot valsts un privātā sektora partnerības galvenajās rūpniecības nozarēs ar nolūku piesaistīt vairāk privāto ieguldījumu.

Turklāt līdz ar jaunās daudzgadu finanšu shēmas 2014.–2020. gadam pieņemšanu dalībvalstīm ir pieejami Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESIF) līdzekļi vismaz 100 miljardu euro apmērā, ko izmantot ieguldījumu un inovācijas finansēšanai atbilstīgi rūpniecības politikas prioritātēm. Laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam **ESIF** ieguldījumi inovācijā tiks veikti, pamatojoties uz **“pārdomātas specializācijas”** koncepciju, ļaujot dalībvalstīm un reģioniem ieguldīt līdzekļus savās salīdzinošajās priekšrocībās un rosinātu Eiropas mēroga vērtību ķēžu izveidi. Daudzi no tematiem, ko dalībvalstis un reģioni ieteikuši pārdomātas specializācijas stratēģijas ietvaros, ir saistīti ar sešām stratēģiskām jomām, kuras noteiktas saskaņā ar rūpniecības politiku, nododot reģionu rīcībā visaptverošu finansējuma paketi.

Tā kā dalībvalstis pastiprināti meklē iespējas, kā veicināt ieguldījumus stratēģiskajās rūpniecības nozarēs, Komisija **modernizē valsts atbalsta sistēmu pētniecībai, attīstībai un inovācijai un reformē publiskā iepirkuma noteikumus**, lai radītu kritisko masu

piedāvājuma pusē un nodrošinātu, ka līdzekļu piešķiršana noris efektīvāk, pilnībā ievērojot konkurences un iekšējā tirgus noteikumus.

Nepieciešamība paātrināt ieguldījumus revolucionārās tehnoloģijās, kas saistītas ar jomām, kurās notiek strauja izaugsme, bija galvenais iemesls, kāpēc Komisija nolēma 2012. gada paziņojumā par rūpniecības politiku noteikt sešas jomas, kurās būtu jārosina ieguldījumi.

Šīs stratēģiskās savstarpēji saistītās jomas ir progresīva ražošana, svarīgās pamattehnoloģijas, ekoloģiski tīri transportlīdzekļi un kuģi, bioprodukti, būvniecība un izejvielas un viedie tīkli. Pirms gada tika izveidotas sešas darba grupas, kas palīdzēja Komisijai apzināt inovācijas radītās iespējas, kā arī šķēršļus, kuru novēršanai nepieciešami papildu politiski pasākumi. Pamatojoties uz šo darbu, **Komisija izvirzīs šādas prioritātes:**

- **Progresīva ražošana:** zināšanu un inovāciju kopiena ražošanai ar pievienoto vērtību, publiskā un privātā partnerība efektīvai resursu izmantošanai un energoefektivitātei pārstrādes nozarē, nākotnes rūpnīcas, fotonika un robotika, Eiropas ražošanas nozares inovācijas spējas un konkurētspējas uzlabošana. Nākotnes darba prioritāte būs digitālo tehnoloģiju iekļaušana ražošanas procesā, ņemot vērā “industriāla interneta” pieaugošo nozīmi. Ražošanas procesā arvien vairāk tiks integrēts lielo datu izmantojums.¹⁹
- **Svarīgās pamattehnoloģijas:** šī darba grupa apzina iespējamās Eiropu interesējošos svarīgo pamattehnoloģiju projektus dažādās jomās (piem., baterijas, viedie materiāli, lielas veiktspējas ražošana, rūpnieciskie bioprocesi), veicina MVU piekļuvi tehnoloģiskajai infrastruktūrai visā Eiropā un sīkāk pēta iespējas, ko sniedz ar Eiropas Investīciju banku parakstītais saprašanās memorands.
- **Bioprodukti:** nodrošināt piekļuvi bioproduktu ražošanai nepieciešamajām ilgtspējīgām izejvielām par pasaules tirgus cenām. Lai to panāktu, biomasas izmantošanā būs jāpiemēro kaskādes princips un jānovērš jebkādi iespējami traucējumi biomasas sadalē alternatīviem izmantojumiem, kam par iemeslu var būt palīdzības vai citi mehānismi, kuri atbalsta biomasas izmantojumu citiem mērķiem (piem., enerģijai).²⁰
- **Ekoloģiski tīri transportlīdzekļi un kuģi:** pilnībā īstenot Komisijas priekšlikumu par alternatīvo degvielu infrastruktūru, īstenot “zaļo automobiļu” iniciatīvu un citas programmas “Apvāršnis 2020” iniciatīvas, kas veicina ekoloģiski tīra un energoefektīva transporta izmantošanu, sekmē pasaules standartu ievērošanu elektrisko automobiļu jomā un ievieš *CARS 2020* ziņojumā noteiktās prioritātes.
- **Ilgspējīga būvniecība un izejmateriāli:** nodrošināt EIB aizdevumu spēju 25 miljardu euro apmērā energoefektivitātes nodrošināšanai dzīvojamās ēkās un uzlabot atkritumu pārstrādi un ilgtspējīgu apsaimniekošanu būvniecībā.

¹⁹ Sk. gaidāmo Komisijas dienestu darba dokumentu *Advancing Manufacturing – Advancing Europe*.

²⁰ Kaskādes principa aprakstu un interpretāciju sk.

http://ec.europa.eu/research/bioeconomy/pdf/201202_commission_staff_working.pdf – Komisijas dienestu darba dokuments, kas pievienots Komisijas paziņojumam par bioekonomikas stratēģiju (25.-26. lpp., 1.3.3.1. sadaļas 2. punkts) un <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A7-2013-0201+0+DOC+PDF+V0//LV> – Eiropas Parlamenta atzinums par Komisijas paziņojumu par bioekonomikas stratēģiju (6. lpp. 28. punkts).

- **Viedie tīkli un digitālās infrastruktūras:** izvirzīt turpmākos mērķus attiecībā uz viedo tīklu sastāvdaļu izstrādi, pārskatīt un paplašināt standartizācijas pilnvaras un veikspējas rādītāju izstrādi un norādījumus par tiem.²¹ Tā kā “industriāla interneta” infrastruktūras un savienojamības programmatūras nozīme arvien pieaug, tā ir uzskatāma par prioritāru jomu, un tai vajadzētu palīdzēt integrēt lielas veikspējas procesus, tostarp mākoņdatošanu.

Pamatojoties uz darba grupu paveikto, Komisija piedāvā dalībvalstīm apvienot reģionālās un rūpniecības politikas rīkus, ar kuru palīdzību izveidot pārdomātas specializācijas platformas, lai palīdzētu reģioniem izvērst pārdomātas specializācijas programmas, atvieglojot kontaktus starp uzņēmumiem un inovācijas kopām un nodrošinot piekļuvi inovatīvām tehnoloģijām un tirgus iespējām.

Visbeidzot, pamatojoties uz Eiropas rūpniecības galvenajām priekšrocībām, Komisija pētīs rūpnieciskās darbības jomas, kurās Eiropa nākotnē varētu izvirzīties vadībā. Turklāt Eiropas pusgada ietvaros veiktajā novērtējumā arvien lielāka nozīme būs ieguldījumu tendenču pārraudzībai.

3.2. Ražīguma un resursu efektivitātes paaugstināšana un atvieglināta piekļūšana lētākiem ražošanas resursiem

ES uzņēmumiem ir vajadzīga piekļuve būtiskiem resursiem ilgtspējīgā veidā un ar vislabākajiem iespējamiem noteikumiem, taču joprojām pastāv problēmas kapitāla, enerģijas un izejvielu tirgos.

a) Finansējuma pieejamība

Regulatīvās reformas finanšu tirgos, prātīga monetārā politika un jaunā uzraudzības struktūra, ko sniedz Banku savienība, ir sekmīgi atjaunojušas finanšu stabilitāti. Bet banku aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās apgrūtina uzņēmumiem piekļuvi banku kredītam, it īpaši MVU tajās dalībvalstīs, kur krīzei bijusi sevišķi liela ietekme.

Politikas pasākumi palīdz mazināt kapitāla trūkumu konkrētiem mērķiem. 2014.–2020. gadā kohēzijas politika turpinās sniegt uzņēmumiem piekļuvi finansējumam, izmantojot finansēšanas instrumentus. Jaunajā plānošanas laikposmā papildus tradicionālajiem finansēšanas instrumentiem, kas izveidoti valsts/reģionu vai starpvalstu vai pārrobežu līmenī, ir paredzēta iespēja ieguldīt resursus finansēšanas instrumentā, kas izveidots Savienības līmenī. Tas attiecas arī uz MVU iniciatīvu, kas ir riska dalīšanas instruments ar ES garantijām, kā noteikts Eiropadomes 2013. gada oktobra sanāksmē. Tā pamatā ir **Komisijas un EIB ierosinātā iniciatīva**, kas ļauj dalībvalstīm brīvprātīgi izmantot ESIF, lai atbalstītu

²¹ Komisija nesen ir izraudzījusies divus viedo tīklu projektus kā kopīgo interešu projektus Eiropas enerģijas infrastruktūrā.

finansēšanas instrumentus, kas nodrošina aizdevumus MVU. **Dalībvalstis tiek aicinātas dot ieguldījumu Eiropas strukturālajos un investīciju fondos ar savas valsts piešķirumiem šai iniciatīvai**, lai tādējādi šis instruments varētu sasniegt kritisko masu un tam būtu būtiska ietekme, palielinot MVU kreditēšanu.

Programmu “COSME” un “Apvārsnis 2020” pieņemšana arī paplašinās iespējas finansēt publiskā sektora fondus ar kapitāla ieguldījumiem, izmantojot finanšu starpniekus, piemēram, riska kapitāla fondus un labi funkcionējošu Eiropas mēroga riska kapitāla tirgu. Arī pilnīga Kavētu maksājumu direktīvas īstenošana uzlabos finansējumu uzņēmumiem.²² Nesen veiktās izmaiņas tiesību aktos veicinās MVU piekļuvi finansējumam. Piemēram, **Kapitāla prasību regula** ietver korekcijas koeficientu, kas samazina kapitāla prasības attiecībā uz kredītrisku maziem un vidējiem uzņēmumiem riska darījumos; pārskatītā Finanšu instrumentu tirgu direktīva (*MiFID*) radīs īpašas tirdzniecības platformas ar norādi “MVU izaugsmes tirgi”; pārskatītā Pārredzamības direktīva atceļ prasību publicēt ceturkšņa finansiālo informāciju; un jaunie noteikumi par Eiropas riska kapitāla fondiem un Eiropas sociālās uzņēmējdarbības fondiem izveido īpašu ES pasi fondu pārvaldītājiem, kuri iegulda jaunus MVU un sociālajos uzņēmumos.

Neraugoties uz šiem pasākumiem, paredzams, ka būs problemātiski nodrošināt piekļuvi finansējumam. Lai gan lielie uzņēmumi arvien vairāk ir tiekušies pēc finansējuma obligāciju tirgos, Eiropā MVU joprojām ir lielā mērā atkarīgi no bankām kā to galvenā finansēšanas avota daudz biežāk nekā citās pasaules daļās. Krīze ir sadrumstalojusi banku kredītu iekšējo tirgu ES, un aizņēmuma likmes dažās valstīs ir augušas neproporcionāli. **Iekšējais kapitāla tirgus, kur MVU var būt pārrobežu piekļuve finansējumam, joprojām ir mērķis, kas sasniedzams.**

Šajā kontekstā turpinās centieni uzlabot kreditēšanas kanālus un dažādot uzņēmumu finansēšanas avotus. Panākumi ir gūti vairākās iniciatīvas, kas ietvertas 2012. gada rūpniecības politikas atjauninājumā. Analizējot atbildes uz **Zaļo grāmatu par ilgtermiņa finansējumu**, radīsies priekšlikumi pasākumiem, kas dažādinās MVU finansējuma avotus un veicinās ilgtermiņa ieguldījumus.

Ir vajadzīgi arī papildu pasākumi, lai samazinātu ietekmi, ko rada finansējuma trūkums, ar ko saskaras daži uzņēmumi, un Komisija turpinās sadarboties ar EIB grupu un atbalstīs divpusējās iniciatīvas starp dalībvalstīm, lai novērstu šos trūkumus.

b) Enerģija

Neraugoties uz efektivitātes pieaugumu un pakāpenisku enerģijas tirgu atvēršanu konkurencei, kuras rezultātā tika samazinātas elektroenerģijas un gāzes vairumcenas, mazumcenas šiem būtiskajiem enerģijas resursiem rūpniecībā ir augušas. ES elektroenerģijas

²² Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. februāra Direktīva 2011/7/ES par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:048:0001:0010:lv:PDF>.

mazumcenas rūpniecībai no 2008. līdz 2012. gadam pieauga vidēji par 3,5 % gadā, un gāzes cenas par 1 %. Rezultātā pēc Starptautiskās enerģētikas aģentūras datiem lēšams, ka ES rūpniecības elektroenerģijas cenas ir divreiz augstākas nekā ASV un Krievijā un par 20 % augstākas nekā Ķīnā.²³ Cenu atšķirība ir izteiktāka gāzei: ES rūpniecībai ES gāze ir trīs līdz četras reizes dārgāka nekā konkurentiem ASV, Krievijā un Indijā, par 12 % dārgāka nekā Ķīnā, bet lētāka nekā Japānā. Tomēr cenas, ko faktiski maksā rūpnieciskie lietotāji, var atšķirties dalībvalstu starpā.

Enerģijas cenu paziņojumā un tam pievienotajā dienestu darba dokumentā ir sīki izstrādāts pārskats par enerģijas cenu dinamiku un to trīs galvenās komponentes, t. i., enerģijas, tīkla izmaksas un nodokļi un nodevas, ieskaitot AEA atbalstu. Enerģijas izmaksu komponente ir lielākā, lai gan tās daļa samazinās, un pastāv ievērojamas atšķirības starp dalībvalstīm. Tīkla izmaksas un nodokļi un nodevas ir galvenie enerģijas cenu pieauguma virzītāji, kas veido arvien lielāku daļu no galīgās mazumcenas.²⁴

Enerģijas izmaksu pārmaiņas ir pamats raizēm par energoietilpīgu nozaru konkurētspēju. Enerģijas izmaksas veido ievērojamu daļu no kopējām izmaksām par papīra un izdevējdarbības produktiem, ķīmijas precēm, stiklu un keramiku, dzelzi un tēraudu un krāsainajiem metāliem, lai gan pastāv atšķirības starp iekārtām, tehnoloģijām un valstīm.

Rūpniecības konkurētspēja un energoefektivitāte joprojām ir svarīgi Savienības mērķi, kā atzīts stratēģijā “Eiropa 2020”. Dažādas ES politikas jomas cenšas sasniegt mūsu mērķus ekonomiski efektīvākajā veidā.

- No piedāvājuma viedokļa raugoties, pamatprogramma “Apvārsnis 2020” nodrošina finansējumu, kas tieši pieejams ar enerģētiku un klimatu saistītai pētniecībai un inovācijai, galvenokārt ar “Drošas, tīras un efektīvas enerģijas” sabiedrības problēmu risināšanas un rūpnieciskās līderības iniciatīvām, piemēram, *SPIRE* (efektīva resursu izmantošana un energoefektivitāte pārstrādes nozarē), *SET* (Energotehnoloģiju stratēģiskais plāns) un *SILC II* (Oglekļa dioksīda nelielas emisijas sistēma ilgtermiņam rūpniecībai), kuru mērķis ir attīstīt un veicināt novatorisku tehnoloģiju ieviešanu, kas vajadzīgas, lai sasniegtu mērķus klimata un enerģētikas jomā.
- Pilnīgi integrēta iekšējā enerģijas tirgus pabeigšana un konkurences palielināšana enerģijas tirgos ļaus rūpnieciskajiem un privātajiem lietotājiem gūt labumu no zemākām enerģijas vairumcenas.
- Turpinot attīstīt efektīvu Eiropas mēroga infrastruktūru gāzes un elektroenerģijas transportēšanai, kā arī lopbarības ražošanai nepieciešamā etilēna un propilēna transportēšanai, tiktu samazinātas transporta izmaksas un risks energoietilpīgām nozarēm. Esošajiem cauruļvadiem jābūt saistītiem ar Eiropas dienvidiem un austrumiem, lai

²³ Šīs cenas nav koriģētas ar kvalitātes atšķirībām, jo ES elektroapgāde ir uzticamāka un tajā ir mazāk pārrāvumu nekā minētajās valstīs.

²⁴ COM (2014) 21 *final*, 2014. gada 22. janvāris, “Enerģijas cenas un izmaksas Eiropā”. Sk. šā paziņojuma detalizētu pārskatu par pārmaiņām enerģijas izmaksās un cenās.

uzlabotu dažādu dalībvalstu rūpniecības sinerģiju un panāktu lielāku energoefektivitāti visā Eiropā.

- Ir svarīgi izvairīties no nesamērīga enerģijas izmaksu pieauguma, ko izraisa nodokļi, nodevas vai citi instrumenti, ko ievieš dalībvalstis, īstenojot dažādas politikas jomas. Tas ir būtiski, lai nodrošinātu izmaksu efektivitāti un uzlabotu ES konkurētspēju.

Kopā ar šo paziņojumu Komisija ir pieņēmusi klimata un enerģētikas pasākumu kopumu, nosakot savu nostāju līdz 2030. gadam²⁵. Izņemot vienu gadījumu, tā nav tiesību aktu pakete, un tā ļaus Eiropadomē un Eiropas Parlamentā risināt diskusijas, kas palīdzēs galīgajā redakcijā izstrādāt Eiropas Savienības nostāju attiecībā uz cīņu pret klimata pārmaiņām un tās mijiedarbību ar enerģētikas politiku un ES ekonomikas konkurētspēju.

c) Izejvielas un resursu efektivitāte

ES ražošanas nozare galvenokārt ir atkarīga no izejvielu, it īpaši neapstrādātu izrakteņu un metālu, piegādes no starptautiskajiem tirgiem²⁶. Tā saskaras ar vairākām problēmām saistībā ar piekļuvi primārajām un sekundārajām izejvielām visā vērtības ķēdē (izpēte, ieguve, pārstrāde un attīrīšana, otrreizējā pārstrāde un aizstāšana). Kopš 2008. gada Komisija ir iesaistījusies izejvielu stratēģijā (“Izejvielu iniciatīva”). Komisija arī veicina resursu efektīvu izmantošanu un aprites ekonomikas uzņēmējdarbības un ražošanas modeļu izstrādi.

Komisijas iniciatīvai par izejvielām ir spēcīga ārējā dimensija, kas nodrošina taisnīgu un drošu piekļuvi izejvielām visām pasaulē, nodrošinot vienlīdzīgus konkurences apstākļus visiem, kas iesaistīti izejvielu tirdzniecībā. ES ir izdevies gūt panākumus, apspriežot noteikumus par izejvielu eksportu divpusējos un daudzpusējos tirdzniecības nolīgumos un uzraugot un īstenojot noteikumus par tirdzniecības šķēršļiem, kas ietekmē izejvielas.

Komisija turpinās izmantot visus tās rīcībā esošos instrumentus, ieskaitot pašlaik notiekošo izejvielu apzināšanu diplomātijā, lai nodrošinātu piekļuvi izejvielām ilgtspējīgā veidā. Īpaša uzmanība šim tematam tiks pievērsta pašreizējās un turpmākajās tirdzniecības sarunās.

Komisija apsvērs iespēju izstrādāt paziņojumu par Eiropas inovācijas partnerību (EIP) izejvielu jomā, lai paskaidrotu, kā Eiropas Komisija, dalībvalstis, rūpnieki un akadēmiskās

²⁵ [COM\(2014\) 15 final](#) “Klimata un enerģētikas politikas satvars laikposmam no 2020. līdz 2030. gadam”, [COM\(2014\) 20 final](#) “Priekšlikums. Eiropas Parlamenta un Padomes lēmums par Savienības siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas tirgus stabilitātes rezerves izveidi un darbību, ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK”, [COM\(2014\) 23 final](#) “Par ogļūdeņražu (piemēram, slānekļa gāzes) izpēti un ieguvu, izmantojot lielapjoma hidraulisko sašķelšanu Eiropas Savienībā” un [C\(2014\) 267 final](#) “Komisijas ieteikums par principu minimumu ogļūdeņražu (kā slānekļa gāze) izpētei un ieguvei, izmantojot lielapjoma hidraulisko sašķelšanu Eiropas Savienībā”, visi 22.01.2014.

²⁶ Saskaņā ar *VDI* (Vācijas inženieru apvienības) pētījumu “Ražošanas nozares izmaksu struktūra” materiālu izmaksas vidēji veido vairāk nekā 40 % no ražošanas izmaksām. Tiek lēsts, ka resursu efektivitātes uzlabojumi līdz 2030. gadam varētu samazināt materiālu resursu vajadzības par 17–24 %. Sk. “*Macroeconomic modelling of sustainable development and the links between the economy and the environment*” (2011), *GWS* u. c. Komisijas uzdevumā, vietnē

http://ec.europa.eu/environment/enveco/studies_modelling/pdf/report_macroeconomic.pdf

apriņdas plāno sadarboties, lai virzītu uz priekšu partnerības 2013. gada stratēģisko īstenošanas plānu, panākot uzlabojumus pētniecības un jauninājumu jomā, tiesiskajā vidē vai standartizācijā.

Tiks nosprausti konkrēti mērķi, piemēram, sākt līdz 10 izmēģinājuma projektus, lai veicinātu primāro un sekundāro izejvielu ražošanas un pārstrādes tehnoloģijas, atrastu aizstājējus vismaz trim svarīgām un ierobežotām izejvielām, kā arī radītu labākus pamatnosacījumus izejvielām Eiropā.²⁷

Lai rūpniecībai šī pārmaiņa būtu vienkāršāka, Komisija 2014. gadā nāks klajā ar likumdošanas iniciatīvu par resursu efektivitāti un atkritumiem. Šī iniciatīva balstīsies uz panākumiem, kas gūti, īstenojot ceļvedi par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā, un noteiks galvenos elementus, kas nepieciešami, lai atraisītu ES ekonomikas potenciālu un padarītu to ražīgāku, izmantojot mazāk resursu un virzoties uz aprites ekonomiku. Tā ietvers secinājumus, kas gūti, izstrādājot piemērotus rādītājus un mērķus, kā arī pārskatu par ES atkritumu tiesību aktu galvenajiem mērķiem (saskaņā ar pārskatīšanas klauzulu Atkritumu pamatdirektīvā, Atkritumu poligonu direktīvā un Iepakojuma direktīvā), un veiks atkritumu plūsmas direktīvu pēcnovērtējumu, tostarp izvērtējot iespējas uzlabot saskaņotību starp tām.

Turklāt, pamatojoties uz provizorisku novērtējumu, Komisija vajadzības gadījumā ierosinās pasākumus, lai novērstu cenu izkropļojumus, kas kavē ES uzņēmumu **piekļūšanu svarīgiem rūpniecības resursiem par starptautiskā tirgus cenām**. Komisija nodrošinās politikas neitralitāti dažādiem mērķiem paredzētas biomasas pieejamībā, lai biomasas izmantošanā varētu efektīvi piemērot kaskādes principu, kas nodrošina efektīvu un ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu. Arī, ja nepieciešams, tiks aplūkoti pasākumi, kas ļautu rūpniecībai par pasaules tirgus cenām piekļūt galvenajiem resursiem, piemēram, bioetanolam vai cietei, ko izmanto uz bioloģiskām izejvielām bāzētām rūpnieciskām darbībām, kas rodas no tradicionālām nozarēm, piemēram, ķīmiskās, papīra un koksnes pārstrādes nozarēm.²⁸

3.3. Prasmju uzlabošana un rūpniecības pārmaiņu veicināšana

Stratēģijā "Eiropa 2020" prasmes attēlotas kā viens no galvenajiem politikas elementiem. Komisija ir ieviesusi visaptverošu stratēģiju izglītības un apmācības sistēmas uzlabošanai, izmantojot plānošanu un ieguldījumus cilvēkkapitālā, ko atbalsta ES finansēšanas instrumenti, rīkus prasmju un apmācības vajadzību un tendenču uzraudzībai, kā arī īpašas iniciatīvas, kas apvieno attiecīgas struktūras, kuras nodarbojas ar mācekļiem, jo īpaši tās, kurām ir būtiskas informācijas un komunikācijas tehnoloģiju prasmes, ieskaitot sociālos partnerus.

---

²⁷ Saistībā ar Izejvielu iniciatīvas otro pīlāru Komisija publicēs ziņojumu par valsts derīgo izrakteņu politikas rādītājiem 2014. gadā par dalībvalstu veikumu darbības licencēšanā un zemes izmantošanas plānošanā, kā arī sāks sabiedrisku apspriešanu, lai kopā ar visām ieinteresētajām personām izpētītu dažādus politiskos risinājumus, kuru rezultātā būtu iespējams saskaņot dažus atļauju izsniegšanas procedūru aspektus un zemes izmantošanas plānošanu.

²⁸ Sk. sadaļas par ķīmiskajām vielām un koksnes pārstrādes rūpniecību pievienotajā dienestu darba dokumentā.

Prasmju nepiemērotības un apmācības jautājumi saglabāsies kā galvenā problēma ES rūpniecībai turpmākajos gados, jo īpaši tāpēc, ka ražošanas tehnoloģiju progress palielinās pieprasījumu pēc konkrētu prasmju un sagatavotības kopuma. Dalībvalstu starpā pastāv ievērojamas atšķirības prasmju apguves un profesionālās izglītības sistēmu efektivitātes ziņā. Šīs atšķirības, kā arī augstais bezdarba līmenis krīzes skartajās dalībvalstīs prasa tūlītēju rīcību — prāvākus ieguldījumus izglītībā un apmācībā. Tā ir arī prasība uzlabot pārrobežu mobilitāti. Šim nolūkam Komisija ir noteikusi visaptverošu *EURES* reformu, ar kuru tiks pastiprināta sadarbība starp ES un EEZ Eiropas valstu nodarbinātības dienestiem, lai veicinātu mobilitāti un uz prasmēm balstītu darba piemeklēšanu, izmantojot vairākus jaunus pakalpojumus un produktus.

Mācekļības ieguldījums rūpniecības konkurētspējas atbalstīšanā ir plaši atzīts. Lielas atšķirības prasmju apguvē un **profesionālās izglītības** sistēmu efektivitātē dalībvalstīs korelē ar augstu bezdarba līmeni krīzes skartajās dalībvalstīs. Tādas iniciatīvas kā Eiropas mācekļības alianse turpinās atbalstīt kvalitatīvu un efektīvu mācekļību, kas izriet no spēcīgas partnerattiecības starp darba devējiem un izglītības nozari visā ES.

Turklāt Komisija izstrādā jaunas paaudzes programmu “Erasmus” jaunajiem uzņēmējiem, kā arī citus instrumentus, lai darītu pieejamu **stažēšanos pārrobežu uzņēmumos**²⁹, aktīvi iesaistot rūpniecību un MVU. Paziņojums par izglītības pārvērtēšanu³⁰ aicina likt spēcīgu uzsvāru uz prasmju piedāvājuma pieskaņošanu darba tirgus vajadzībām visā Eiropā, un tagad to pastiprina un atbalsta jaunā finansēšanas programma “Erasmus+”. **Komisija aicina dalībvalstis atbalstīt šos centienus.**

Patlaban katru gadu tikai 0,3 % ES iedzīvotāju pārceļas uz citu dalībvalsti profesionālu iemeslu dēļ, salīdzinot ar 2,4 % ASV. ES ir īpaša loma **veicināt mācību mobilitāti starp izglītības un apmācības iestādēm, izmantojot programmu “Erasmus+” visos līmeņos: mācekļība, stažēšanās un augstākās izglītības apmaiņas**. Rūpniecības un MVU līdzdalība šādās iniciatīvās tiks veicināta arī turpmāk. Jaunajās nozarēs un saimnieciskās darbības jomās **zināšanu un inovācijas kopienas** palīdzēs apgūt prasmes, kas vajadzīgas šajos jaunajos tirgos.

Ieinteresētajām personām visos līmeņos jācenšas paredzēt un pārvaldīt prasmju un apmācības vajadzības. Rūpniecības politikai arī jāveicina rūpniecības pārmaiņas un jāpalīdz modernizēt rūpniecības struktūras, lai izvairītos no nelietderīgas pārstrukturēšanas gadījumiem.

Tā kā pārstrukturēšanas ietekme vistiešāk izpaužas reģionālajā līmenī, pārmaiņu pārvaldība un paredzēšana prasa aktīvi iesaistīt reģionus. Sekmīgas “pārdomātas specializācijas” stratēģijas garā politikas iniciatīvām šajā līmenī (infrastruktūra, izglītība, pētniecība un inovācija) būtu jāņem vērā gaidāmās pārstrukturēšanas sekas.

²⁹ Sk. priekšlikumu “Padomes ieteikums par kvalitatīvu stažēšanās sistēmu”, 2013. gada 4. decembris, COM(2013) 857 *final*.

³⁰ COM(2012) 669 *final*, “Izglītības pārvērtēšana — ieguldījums prasmēs labāku sociālekonomisko rezultātu sasniegšanai”, 20.11.2012.

Lai palīdzētu reģioniem modernizēt ražošanas bāzi, novirzot resursus ražīgākās nozarēs, un atbalstītu centienus mazināt iespējamo sociālo ietekmi, **Komisija ierosinās visaptverošu pieeju rūpniecības pārmaiņu paredzēšanai un veicināšanai reģionālā līmenī.**

Visbeidzot, 2014. gada sākumā Komisija iesniegs paziņojumu par darba vietu radīšanu videi nekaitīgā ekonomikā, lai koncentrētu enerģiju uz galvenajām ekonomikas nozarēm ar darba vietu radīšanas potenciālu un ar tām saistītu jaunu prasmju attīstību.³¹

4. MAZIE UN VIDĒJIE UZNĒMUMI UN UZNĒMĒJDARBĪBA

ES rūpniecības politika tradicionāli ir pievērsusi uzmanību MVU, kas ir integrēti mūsu politikas pieejā. Līdz 2013. gada beigām konkurētspējas un inovāciju programma (*CIP*) bija palīdzējusi finanšu iestādēm, sniedzot apmēram EUR 30 miljardu lielu jaunu finansējumu vairāk nekā 315 000 MVU, un ir tieši radījusi vai saglabājusi aptuveni 380 000 darba vietu. Tajā pašā laikā struktūrfondi sniedza aptuveni 70 miljardus euro, atbalstot uzņēmumus, galvenokārt MVU. Ir finansēti gandrīz 200 000 projekti, kas katrs atbalsta vairākus MVU, tostarp 78 000 jaunveidotus uzņēmumus, un vismaz 268 000 pastāvīgu darba vietu radīšanu (un saglabājot vēl daudz vairāk).

Regulatīvās un administratīvās izmaksas var ietekmēt MVU līdz desmit reizēm vairāk nekā lielākus uzņēmumus. Komisija ir sistemātiski veicinājusi vienkāršošanu MVU interesēs ar atbrīvojumiem mikrouzņēmumiem un principu “vispirms domāt par mazajiem uzņēmumiem”. Pamatnosacījumi MVU ir būtiski uzlabojušies kopš Mazās uzņēmējdarbības akta (MUA) pieņemšanas pirms pieciem gadiem. Vidējais laiks un izmaksas uzņēmējdarbības sākšanai ir samazinājušies (no deviņām līdz piecām dienām un no EUR 463 līdz EUR 372). Tomēr laiks un izmaksas, kas vajadzīgas, lai iegūtu visas atļaujas komercdarbības sākšanai, dažās dalībvalstīs joprojām ir ļoti augstas.

Jaunās finanšu perspektīvas 2020.–2014. gadam dara pieejamus jaunus, jaudīgākus instrumentus uzņēmējdarbības un MVU atbalstam. Pirmo reizi tajās ietverta programma (“COSME”), kas īpaši paredzēta MVU. Tās budžets ir 2,3 miljardi euro papildus ieguldījumiem no citām ES politikas jomām. Jaunajā kohēzijas politikā īpaša uzmanība pievērsta MVU konkurētspējai. Specializēts pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” instruments nodrošina finansējumu MVU pētniecībai un inovācijai agrīnos posmos un ar augstu risku. Jaunā lauku attīstības politika sekmē jaunveidojamus uzņēmumus un MVU konkurētspēju lauku apvidos.³²

Papildus šim finansiālajam atbalstam arī “Riska finansēšanas valsts atbalsta vadlīnijas” ir īpaši atsaucīgas pret problēmām, ar ko sastopas MVU, finansējot savu darbību.

³¹ Pārmaiņu un pārstrukturēšanas paredzēšanas nodarbinātības un sociālie aspekti ir aplūkoti Komisijas 2013. gada 13. decembra paziņojumā (COM/2013) 882 *final*).

³² Par “jūras nozaru izaugsmes” īpašo potenciālu sk. COM(2012) 494 *final* “Jūras nozaru izaugsme un izaugsmes noturību veicinošās iespējas”, 13.9.2012.

Tomēr, lai pilnīgi atbrīvotu savu potenciālu, **MVU ir jāpārvar šķēršļi, kas ierobežo to izaugsmi.** Caurmēra MVU Eiropā ir mazāks nekā ASV. Pēc lieluma atšķiras arī dažādu ES valstu MVU: caurmēra MVU Vācijā ir 7,6 darbinieki, salīdzinot ar 3,6 darbiniekiem Spānijā un 3,2 Itālijā. Tam ir nozīmīgas sekas: jo mazāks uzņēmums, jo lielākas tam ir grūtības ieguldīt inovācijā, eksportēt un integrēties pasaules vērtības ķēdēs; tādējādi tiek apdraudēta to konkurētspēja.

Labāk jāizmanto **kopu** potenciāls radīt labvēlīgas inovāciju ekosistēmas savstarpēji pastipriņošām MVU grupām — kā izaugsmes veicinātājs. Komisija palīdzēs atrast partnerus MVU, kas vēlas integrēties pasaules klases kopās, kuru mērķis ir izcilība un Eiropas vērtību ķēdes. Uzmanība tiks pievērsta ne tikai rūpniecības nozarēm, bet arī starpnozaru un pārrobežu sadarbības un inovācijas atvieglināšanai.

Ciešāk jāintegrē pievienotās vērtību ķēdes, sākot ar izejvielu iepirkumu un beidzot ar uzņēmējdarbības pakalpojumiem un sadali, kā arī saiknes ar pētniecības, apmācības un izglītības centriem. Kopu veicinātie demonstrējumu projekti vērtības ķēdes inovācijai tiks finansēti arī no pamatprogrammas “Apvārsnis 2020”, atbalstot pārdomātas specializācijas stratēģijas īstenošanu. Bez tam Komisija pastiprinās ES uzņēmējdarbības rīcības plānu, lai attīstītu uzņēmējdarbības prasmes un domāšanas veidu un palīdzētu privātpersonām izstrādājot jaunas idejas komerciālā plāksnē.

Atjaunināts Mazās uzņēmējdarbības akts (MUA) varētu radīt lielāku sinerģiju ar reformu procesu atbilstīgi Eiropas pusgada koncepcijai, palīdzot MVU augt un radīt jaunas darba vietas. Komisija apsvērs veicamos pasākumus un attiecīgos gadījumos ierosinās jaunus tiesību aktus, lai nodrošinātu, ka jebkurā dalībvalstī nodibināt uzņēmumu ir iespējams trīs dienu laikā, nepārsniedzot izmaksas EUR 100. Tiks izskatīts arī šāds mērķis — vajadzīgās atļaujas iegūstamas viena mēneša laikā. Komisija pēta arī pasākumus, kas uzņēmumiem saīsinātu tiesvedību kredītu atgūšanas lietās, ļautu atgūties no finansiālām grūtībām un novērstu maksātnespēju, izmantojot izmaksu ziņā efektīvas parāda pārstrukturēšanas procedūras, dotu otru iespēju godīgiem uzņēmējiem un atvieglinātu uzņēmumu nodošanas procesu. Komisija stingri pieprasa, lai dalībvalstis savos lēmumu pieņemšanas procesos ieviestu MVU testu vai līdzvērtīgu sistēmu un samazinātu administratīvo slogu.³³

Visbeidzot, Komisija pēta turpmākās iespējas palīdzēt MVU veidot pārrobežu sinerģiju, vienlaikus saglabājot elastīgu un vieglu tiesisko regulējumu attiecībā uz MVU. Uzņēmējdarbības tīkli piedāvā interesantas uzņēmējdarbības iespējas, it īpaši — stiprināt pārrobežu sadarbību. Izmantojot pastiprinātu Kopienas iekšējo specializāciju, uzņēmējdarbības tīkli varētu būt arī svarīgs faktors, kas veicina inovāciju. Komisija izpētīs, kādā mērā, piemēram, ar praktiskām vadlīnijām, varētu ierosināt dažus mērķtiecīgus

³³ Šie priekšlikumi tiks koordinēti un papildina citas darbības, kas tiek sagatavotas tieslietu jomā, lai atvieglotu pārrobežu parādu piedziņu. Šajā pašā jomā, pamatojoties uz 2012. gada paziņojumu „Jauna pieeja neveiksmīgai uzņēmējdarbībai un maksātnespējai”, tiks noteikti minimālie standarti, kas ļaus finanšu grūtībās esošiem uzņēmumiem efektīvi pārstrukturēt savus parādus un izvairīties no maksātnespējas.

pasākumus (piemēram, standartu izdošana, terminoloģija vai marķēšana), kas var sekmēt uzņēmējdarbības tīklu attīstību.

5. ES UZŅĒMUMU INTERNACIONALIZĀCIJA

ES eksporta un tirdzniecības bilances pārpalikumam ir bijusi svarīga nozīme, mazinot krīzes ietekmi. Tā kā tiek rēķināts, ka līdz 2015. gadam 90 % no pasaules pieauguma nāks no aizjūras zemēm, piekļuve trešo valstu tirgiem joprojām būs galvenā Eiropas konkurētspējas iezīme. ES rūpniecība ir lielā mērā saglabājusi konkurētspēju starptautiskos tirgos, tomēr augsti eksporta darbības rādītāji nebūt nav garantēti. Eiropas uzņēmumiem ir jāpaliek novatoriskiem un jāintegrējas augošajā vērtības ķēžu tīmeklī visā pasaulē. Integrācijai pasaules ekonomikā ir jāiet roku rokā ar atvērtu, taisnīgu tirgu veicināšanu visā pasaulē.

Tirdzniecības politika ir ES internacionalizācijas programmas kodols, ne tikai, lai atvērtu tirgu, bet arī aizstāvētu ES intereses un aktīvi veicinātu līdzvērtīgus konkurences apstākļus trešo valstu tirgos. ES ir apņēmusies arī turpmāk veicināt brīvu tirdzniecību caur PTO, kā liecina nesen pieņemtais nolīgums par tirdzniecības veicināšanu. Līdztekus ES cenšas īstenot vēl nebijušu divpusējās tirdzniecības un ieguldījumu programmu ar brīvās tirdzniecības nolīgumiem (BTN), kas pašlaik ir vissvarīgākais tirgus pieejamības uzlabošanas līdzeklis. Pabeidzot pašlaik notiekošās BTN sarunas, iespējams, ES IKP palielināsies par 2 % (250 miljardiem euro). Komisija ir arī ierosinājusi grozījumus tirdzniecības aizsardzības instrumentos (TAI) un aicina Padomi un Parlamentu panākt ātru vienošanos, lai nostiprinātu TAI sistēmu un samazinātu saistītās izmaksas, lai padarītu to efektīvāku, nodrošinot godīgu konkurenci.

5.1. Tirgus pieejamība

Pēc sasniegumiem kopējā ārpolitikā, izaugsmes misiju sākuma un tirgus pieejamības stratēģijas izveides ES būtu jāpastiprina centieni iesaistīties tautsaimnieciskajā diplomātijā, pamatojoties uz solidaritāti starp dalībvalstīm, un paust stingrāku nostāju sarunās ar ekonomikas partneriem, aizstāvot Eiropas ieguldījumus un intereses ārvalstīs. Konkurences nosacījumi nav vienādi visas pasaules tirgos, un Eiropas uzņēmumiem, kas darbojas galvenajos jaunajos tirgos, tiek uzlikti netaisnīgi nosacījumi.

Eiropas publiskais iepirkums ir pasaulē visatvērtākais, tomēr ES uzņēmumi saskaras ar grūtībām iekļauties publiskā iepirkuma tirgos ārzemēs. Pēdējos BTN ES ir panākusi uzlabojumus piekļuvē iepirkuma tirgiem. Piemēram, divpusējās sarunās ar Kanādu ir gūti ievērojami panākumi, atverot iepirkuma tirgus provinču līmenī. Līdzīgus panākumus tiks mēģināts sasniegt citās divpusējās sarunās, it īpaši ar ASV un Japānu.

Turklāt Komisija ir ierosinājusi jaunu instrumentu, kas, ja to apstiprinās dalībvalstis un Eiropas Parlaments, ļaus ES pārvarēt nelīdzsvarotību starptautiskajos publiskā iepirkuma

tirgos.³⁴ Izmantojot šo procedūru, līgumslēdzējas iestādes dalībvalstīs saistībā ar apjomīgiem līgumiem varētu izslēgt pretendētus, kuri izmanto preces un pakalpojumus, kuru izcelsme ir tādās valstīs ārpus ES, kur publiskā iepirkuma tirgos darbojas protekcionisms. Tas ir labs piemērs tam, kā savstarpība palīdz ES gūt pozitīvus rezultātus starptautiskā kontekstā.

Pakalpojumi Eiropas rūpniecības eksportā veido aptuveni 40 % no pievienotās vērtības. Aptuveni trešdaļa darba vietu, ko rada šis eksports, faktiski atrodas uzņēmumos, kuri sniedz palīgpakalpojumus preču eksportētājiem. Tādēļ labāki un lētāki pakalpojumi ir galvenais mainīgais rūpniecības konkurētspējas vienādojumā. ES uzņēmumu integrācijas globālajās vērtību ķēdēs uzlabošana veicinās piekļuvi augstas kvalitātes pakalpojumiem un uzlabos ES preču un pakalpojumu eksporta konkurētspēju.

Centieniem palielināt MVU internacionalizāciju ir īpaša prioritāte. Eiropas Savienībā 10 % eksportējošo uzņēmumu parasti veido 70–80 % no eksporta apjoma, un Komisija centīsies palielināt ne tikai eksporta apjomu, bet arī eksportētāju uzņēmumu skaitu, lai veicinātu ES uzņēmumu integrāciju pasaules vērtības ķēdēs.

Lai uzlabotu piekļuvi tirgiem, vajadzīgs izmantot dažādus tirdzniecības politikas instrumentus, kas risina konkrētās problēmas, ar kurām sastopas mūsu uzņēmumi, eksportējot vai ieguldot trešās valstīs. Tirgus pieejamības stratēģijai ir būtiska nozīme, risinot šīs problēmas ar kopīgiem Komisijas, dalībvalstu un uzņēmēju centieniem. Stiprinot sadarbību starp dažādām iesaistītajām personām, palielināsies efektivitāte un panākumi šādu šķēršļu likvidēšanā.

Lai sekmētu piekļuvi tirgiem visā pasaulē, Komisija:

- vispārējā BTN sarunu stratēģijā ar galvenajiem divpusējiem tirdzniecības partneriem, ieskaitot ASV, Kanādu, Japānu un Indiju, turpinās uzlabot Eiropas ražošanas nozares piekļuvi tirgum un attīstīs esošos BTN ar regulāru uzraudzību, novērtēšanu un īstenošanu;***
- turpinās padziļinātas un plašas brīvās tirdzniecības nolīgumu sarunas un nolīgumus par akreditāciju un rūpniecības izstrādājumu atzīšanu starp ES un Vidusjūras dienvidu reģiona valstīm un Austrumu partnerības valstīm;***
- turpinās sadarboties ar PTO struktūrām, lai novērstu un apkarotu trešo valstu uzliktos tehniskos šķēršļus tirdzniecībai, vajadzības gadījumā izmantojot strīdu izšķiršanu;***

³⁴ COM(2012) 124 *final*, 21.3.2012. Priekšlikums. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par trešo valstu preču un pakalpojumu piekļuvi Eiropas Savienības publiskā iepirkuma iekšējam tirgum un par procedūrām, kas atbalsta sarunas par Savienības preču un pakalpojumu piekļuvi trešo valstu publiskā iepirkuma tirgiem.

- *pastiprinās izaugsmes misijas un izmantos Eiropas Biznesa atbalsta tīkla pakalpojumus, lai veicinātu MVU internacionalizāciju un atbalstītu Izaugsmes misiju organizāciju un turpmākos pasākumus;*
- *risinās MVU dialogus un veicinās sadarbību ar mūsu starptautiskajiem partneriem: divpusēji ar ASV, Ķīnu, Krieviju un Brazīliju un daudzpusēji Austrumu partnerībā, ES-Vidusjūras rūpnieciskajā sadarbībā, paplašināšanās valstīs un ĀKK valstīs;*
- *turpinās īstenot tirgus pieejamības stratēģiju kā instrumentu tādu konkrētu problēmu risināšanā, ar kurām saskaras Eiropas uzņēmumi, īpašu uzmanību pievēršot MVU, kuri bieži saskaras ar vislielākajām grūtībām, pārvarot tirdzniecības šķēršļus trešās valstīs.*

5.2. Standartizācija, sadarbība regulējuma jomā un intelektuālā īpašuma tiesības

Komisija turpinās veicināt **starptautiskus standartus un sadarbību regulatīvajā jomā**, pamatojoties uz ES faktiskās standartu noteicējas lomu, kā arī uzņemoties vadošo lomu starptautiskās standartizācijas sistēmas nostiprināšanā. Sadarbībai regulējuma jomā ar citām valstīm paliks prioritāra nozīme, it īpaši pašreizējās divpusējās sarunās ar ASV un Japānu, kur galvenā uzmanība tiks pievērsta aizrobežu šķēršļiem tirdzniecībai un ieguldījumiem. Pārredzamības uzlabojums un regulatīvā konverģence ievērojami palielinās aizjūras darbības iespējas ES uzņēmumiem un palīdzēs mazināt izmaksas, kas saistītas ar piekļuvi tirgiem.

Pasaulē, kur konkurētspēja bieži atkarīga no tirgus līdera priekšrocībām un preču zīmēm, ir ārkārtīgi svarīgi, lai ES uzņēmumi īstenotu savas rūpnieciskā īpašuma tiesības visos attiecīgajos tirgos, it īpaši radošajās nozarēs, kur nopietna problēma ir viltošana. Lai paplašinātu atbalstu, kas tiek sniegts uzņēmumiem, Komisija jau ir izvērsusi savu rūpnieciskā īpašuma tiesību palīdzības dienestu tīklu *ASEAN* un *MERCOSUR* valstīs, piedāvājot pakalpojumus plašākā ģeogrāfiskajā apgabalā, un apsvērs šādu atbalsta pakalpojumu turpmāku ģeogrāfisku paplašināšanu.

6. SECINĀJUMI

Eiropai ir steidzami jānostiprina pamati **pēckrīzes ilgtspējīgai izaugsmei un modernizācijai**. Šim nolūkam tai ir jāsignalizē par tās nepārprotamo apņemšanos nodrošināt rūpniecības nozaru atjaunināšanu, Eiropas rūpnieciskās bāzes modernizāciju un tādu regulējumu ES rūpniecībai, kas nodrošina konkurenci.

Risināmās problēmas ir tik svarīgas Eiropas nākotnei, ka prasa uzmanību un politisko vadību visaugstākajā politiskajā līmenī — Eiropadomē. Tas ir būtiski, lai nodrošinātu saskaņotību un prioritāti visiem instrumentiem, kas ir ES rīcībā. Rūpniecības stratēģiju nevar īstenot praksē kā atsevišķu politikas virzienu, jo tas mijiedarbojas un pārklājas ar citām politikas jomām.

Tāpēc Komisija aicina dalībvalstis apzināties, cik svarīgi ir stimulēt ražošanas nozares konkurētspēju un ilgtspējīgu izaugsmi Eiropā un sistemātiski integrēt konkurētspējas jautājumus visās politikas jomās.

Lai to panāktu, Komisija uzskata, ka, atbalstot Eiropas rūpniecības konkurētspēju, jāīsteno šādas prioritātes:

- *turpināt padziļināt rūpniecības konkurētspējas integrāciju citās politikas jomās, lai saglabātu ES ekonomikas konkurētspēju, ņemot vērā rūpniecības konkurētspējas ieguldījumu ES vispārējā konkurētspējā. Piemēram, īpaša uzmanība ir jāpievērš uzņēmējdarbības pakalpojumu ražīguma paaugstināšanai, paaugstinot rūpniecības konkurētspēju un ES ekonomikas konkurētspēju kopumā;*
- *maksimāli palielināt iekšējā tirgus potenciālu, attīstot nepieciešamo infrastruktūru, piedāvāt stabilu, vienkāršotu un paredzamu regulējumu, kas labvēlīgs uzņēmējdarbībai un inovācijai, integrēt kapitāla tirgus, uzlabot pilsoņu iespējas apmācības un mobilitātes jomā un pabeigtu iekšējā pakalpojumu tirgus izveidi, kas ir galvenais veicinošais rūpniecības konkurētspējas faktors;*
- *izlēmīgi īstenot reģionālās attīstības instrumentu līdzekļus valstu un ES instrumentiem, atbalstot inovāciju, prasmes un uzņēmējdarbību, lai nodrošinātu rūpniecības pārmaiņas un celtu ES ekonomikas konkurētspēju;*
- *lai veicinātu ieguldījumus, uzņēmumiem vajadzīga piekļuve svarīgām izejvielām, it īpaši enerģijai un izejvielām, par pieņemamām cenām, kas atspoguļo starptautiskos izmaksu nosacījumus. Politikas instrumentu izstrāde un īstenošana dažādiem mērķiem gan ES, gan valstu līmenī nedrīkst radīt cenu kropļojumus, kas izraisa nesamērīgi augstākas relatīvās cenas minētajiem resursiem. Ir jāveic arī darbības iekšējā tirgū un starptautiskā līmenī, lai nodrošinātu šiem resursiem piemērotu piegādi, kā arī palielinātu energoefektivitāti un resursu efektivitāti un samazinātu atkritumu daudzumu;*
- *darīt visu iespējamo, lai veicinātu ES uzņēmumu integrēšanos pasaules vērtību ķēdēs, vairojot konkurētspēju un nodrošinot piekļuvi pasaules tirgiem ar labvēlīgākiem konkurences nosacījumiem;*
- *visbeidzot, ES ekonomikas atveseļošana prasa atbalstīt rūpniecības nozaru atjaunināšanas darbu saskaņā ar Komisijas nodomu līdz 2020. gadam rūpniecības nozares ieguldījumu IKP palielināt līdz 20 %.*